

Práce s textem – Na poště

1 Přečtěte si pozorně úryvek a vypracuj úkoly:

Pohádka pošťácká

Karel Čapek

To bych rád věděl: když mohou být pohádky o všelijakých jiných lidských řemeslech a povoláních, jako o králích a princích a loupežnících, pastýřích a rytířích a černokněžnících a obrech a drvoštěpech a vodnících, proč by nemohla být také jednou pohádka o pošťákovi? Vždyť takový poštovní úřad, to je skoro jako zakleté místo; máte tam samé nápisy, že „kouřiti je zakázáno“ a „psy s sebou bráti je zakázáno“ a mnoho jiných varovných tabulek — říkám vám, tolik vyhlášek a zapovědí nemají ve svých úřadovnách ani čarodějníci, ani draci.

Už z toho je vidět, že pošta je místo tajemné a mocné. A pak, děti, kdopak kdy viděl, co se děje na poště v noci, když je zavřená? Jářku, na to bychom se chtěli podívat!

Však jeden pán — abyste věděli, byl to pan Kolbaba, povoláním pošťák a listonoš — se na to doopravdy podíval a řekl o tom ostatním listonošům a pošťákům a ti to zase řekli dál, až se to doneslo ke mně; a já nejsem tak nepřející, abych si to nechal sám pro sebe. Tak jen s tím ven, a už se začíná.

Z knihy *Devatero pohádek* Karla Čapka

a) Kdo je hlavním hrdinou pohádky?

b) Snadno si odvodíme, že slovo pošťák je odvozeno od slova pošta a označuje člověka pracujícího na poště. Pokuste se stejným způsobem vysvětlit slovo listonoš.

c) Rozhodněte na základě textu, zda jsou tvrzení o zájmenech pravdivá (P), nebo nepravdivá (N):

Pohádka je o povolání.

P N

Autor zde zařadil mezi řemesla a povolání také krále, obra a vodníka.

Na poště si můžeme dělat, co chceme.

Draci mají svoji úřadovnu.

Pan Kolbaba je listonoš.

Čapek se o tom, co se děje v noci na poště dozvěděl přímo od pana Kolbaby.

d) Vymyslete, co by mohlo být na dalších varovných tabulkách pověšených na poště.

e) Vypište z barevně zvýrazněné části textu všechna podstatná jména a určete u nich rod a vzor.

f) Většina podstatných jmen z předchozího úkolu byla rodu mužského. Vytvoř u následujících slov pojmenování pro ženu.

král _____

obr _____

princ _____

pošťák _____

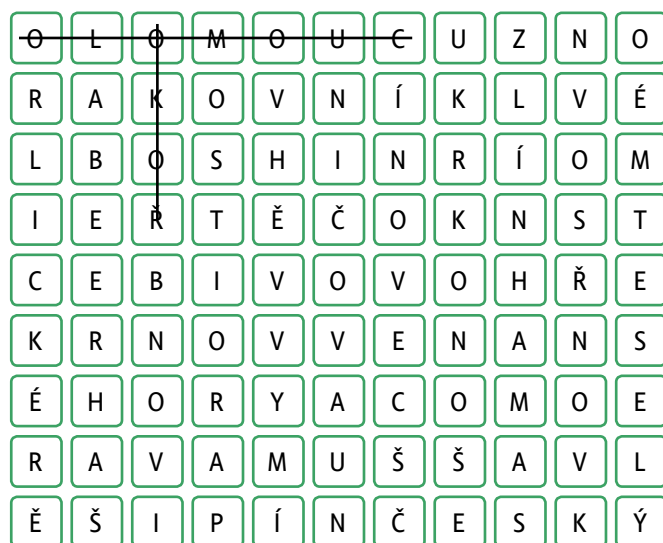
pastýř _____

Kolbaba _____

Podstatná jména obecná a vlastní

1 a) Do čtyřsměrky se ukryly názvy obcí, řek a pohoří. Dokážete je najít?

Aš	Økeř
Cebiv	Ølomeuc
Cínovec	Orlické hory
Český les	Rakovník
Krkonoše	Šipín
Krnov	Šumava
Labe	Uničov
Most	Zlín
Ohře	

b) Po vyškrtání všech názvů vypište zbylá písmena po řádcích do tajenky. Zjistíte tak nejdelší název obce v naší vlasti. Která písmena v názvu budou velká? Podtrhněte je.

c) Vyhledejte na Google Maps obce, pohoří a řeky, u kterých neznáte jejich polohu.

Tajenka: Obec s nejdelším názvem v ČR se nazývá NOVÁ VES _____

2 a) Označte modře podstatná jména obecná a žlutě podstatná jména vlastní:

b) Vysvětlete slovní význam uvedených podstatných jmen a užití je ve větách.
Vzor: Písek – město v Jihočeském kraji. Moje kamarádka se narodila v Písku.

c) Vhodná vybraná jména užití jako součást frazému (pojem si můžete vyhledat v IJP nebo v SCS) a vysvětlete jeho význam. **Vzor:** Je to úplný lazár. – nemocný, zubožený člověk

d) U obecných jmen určete kategorii čísla.

e) Ze skupiny obecných jmen vypište podstatná jména pomnožná, hromadná a látková.

pomnožná	_____
hromadná	_____
látková	_____

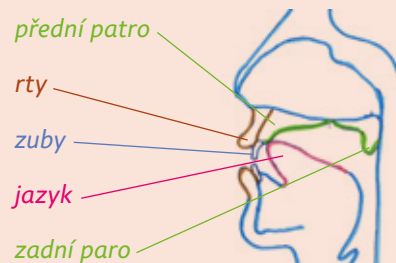
Práce s textem – U logopeda

- 1 Udělejte si malou hlasovou rozcvičku:
 - a) Odkašlejte si, něco si zamumlejte, zachraptěte jako při přípravě na proslov. Tón, který přitom vydáváte, je vaší přirozenou polohou hlasu. Nyní vyslovte slabiku PÁ.
 - b) Vydechněte, na chvíli zadržte dech a pak se zhluboka nadechněte do břicha.
 - c) Vyzkoušejte si, kam dočtete následující rozpočítadlo na jedno nadechnutí. Poté se nadechněte hodně zhluboka a zkuste přečíst celé rozpočítadlo:
 Jeden dvě – to jsem já, jeden čtyry – vylez z díry, jeden pět – trhal květ, jeden šest – ten měl čest, jeden sedum – vyšel před dům, jeden osum – ten měl rozum, jeden devět – ten byl medvěd, jeden deset – zůstal viset. To jsi ty!
 - d) Jak by se změnilo rozpočítadlo, kdybychom nahradili slova nespisovná spisovnými výrazy?
 - e) V dřívějších dobách byla rozpočítadla u dětí velmi oblíbená. K čemu bychom je mohli využít při školních aktivitách?
- 2 Říkejte čísla od 1 do 10 a zesilujte hlas.
- 3 Říkejte nahlas čísla od 1 do 10 a během toho měňte náladu (ospalá, chvátající, našťavaná, veselá, smutná, dojemná).
- 4 Nyní se zkuste vžít do role logopeda.
 - a) Přečtete si úryvek textu písničky k nácviku výslovnosti hlásky L. Všimněte si, o které místo ústní dutiny se opře jazyk při výslovnosti této hlásky.

Bedla

Povídala bedla bedle:
 Ty jsi vedle jak ta jedle.
 Na klobouku květinky
 nosí jenom slečinky.

Z knihy *Logopedické písničky* Jany Havlíčkové a Ilony Eichlerové

Při výslovnosti L se jazyk dotýká (podtrhněte odpověď): zubů – rtů – patra

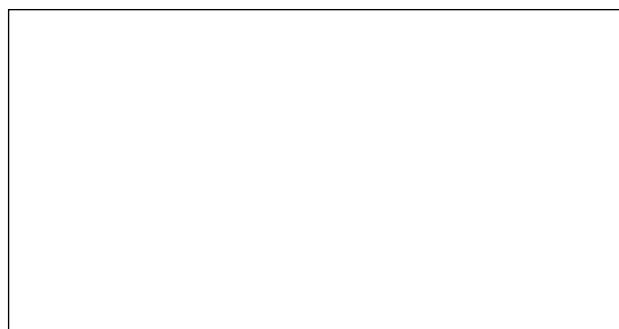
b) Který orgán je zapojen při výslovnosti retných souhlásek?

Přeříkejte si polohlasně souhlásky a najděte alespoň jeden příklad: _____

- 5 Logoped při nácviku správné výslovnosti u dětí předškolního věku může používat také logopedické kartičky. Navrhněte logopedickou kartičku na procvičování hlásky R nebo Ř. Vymyslete krátkou básničku, nebo rozpočítadlo.

VEVERKA

Veverka Věrka větrá verandu,
 mravenec Ferda mrká na Jardu,
 bratr Jarde strká do Ferdy,
 Věrka kárá oba lotrandy.

4 Popište pohádkovou postavu na obrázku:

- Napište nejdůležitější podstatná jména, která budete při popisu vodníka potřebovat.
- Ke každému podstatnému jménu přiřaďte několik vhodných přídavných jmen.
- Napište si slovesa a přirovnání, která v popisu použijete.
- Sestavte osnovu popisu, vodníka pojmenujte.
- Popis napište.
- Vyberte si sami jinou pohádkovou postavu a popište ji spolužákům. Uhádli, koho jste popisovali?

5 a) Které vlastnosti člověka vyjadřují tato přirovnání a přísloví?

- Je jako slon v porcelánu.
- Má srdce na dlani.
- Je páté kolo u vozu.
- Za bičem by se mohl převlékat.
- Je jako jedle.
- Dívá se na svět růžovými brýlemi.
- Má hlásek jako konipásek.
- Je to lišák.
- Má obě ruce levé.
- Má kamenné srdce.
- Má pro strach uděláno.
- Pracuje jako včelička.
- Dělá z komára velblouda.

- Uvádějte sami další podobná přirovnání a přísloví.

Popis krajiny

1 a) Porovnejte oba obrázky. Čím se liší?

- Oba obrázky popište. Co vše na nich vidíte?

- Napište heslovitou osnovu popisu zimní krajiny.
 - Zjistěte, kde se nachází Památník Josefa Lada a jeho dcery Aleny.
 - Jak se jmenuje kocour z nejnámější Ladovy knihy? Jakou neobvyklou schopnost kocour má?

- Díváme se z okna: Popište část krajiny ve svém nejbližším okolí.

